

Книгарня у Львові. Ринок 4. 10.

мав великий
ВИБІР УСЯКИХ
УКРАЇНСЬКИХ
— КНИЖОК —

з усіх галузей знань, як з красивого письменства, так і народних, популярних видань, а також шкільні підручники, словарі й різні наукові книжки, співаки, нот, молитовники, — євангелія й інші релігійні видання.

178-179

свого становища до весни було немислимо і що треба було або почати офензиву, щоби розширити становище, або звернути на правий беріг і без втрат посвятити те, що й так з весною мусіло би ся посвятити з великими втратами. Тимчасом начальна команда була густа на представлення підкомандантів. Поділено корвусів на місци. Вже з весною була певна трагедія.

Всі передвиджували, що коли піднесуть ся води Стоходу, Росіяни не будуть могли користати з нечисленних місць переправи і що безперервний неприємельський огонь, замикаючий дорогу, зовсім замкне відворот оборонцям лівого берега. Те дійсно стало ся. Мимо героїського завзятого опору переважуючі сили неприятеля знищили Росіян. Кілька разів шалені російські протинаступи, які скошували ради німецьких військ, були даремні. Страшна боротьба над Стоходом, що тривала 24 години, доказала, що карність російської армії не змаліла, що всі вірно доховали присяги і що Німці тільки по їх трупах дістали ся до Стоходу. Відомо, що винними сеї трагедії були виключно генерали Леш і Ванюшевич і що їх зложено вже з уряду.

Чому Рومунія виповіла Австрії війну?

ЛОНДОН (Тхб). До „Daily Telegraph“ доносять з Петрограду: В ромунських кругах говорять багато про заяву б. ромунського міністра війни і шефа ген. штабу Ілієску, що Росія ультиматом приневодила Румунію до участі у війні.

Росія і Україна.

Відень 23. квітня 1917.

(Ф. К.) Як згадав я вже в останній моїй вступній замітці, з нагоди величавої української маніфестації в Петрограді столиця російська преса звернула бачливу увагу на українське питання взагалі, присвячуючи йому ряд статей, більших і менших, не числячи вже збільшеної кількості вісток дрібнішого розміру про український рух по тамтїм бої лінії. З статей сих замітні й важні для нас в першій мірі дві: передовиця в головнім органі нинішних керманців Росії — кадетів й особистім органі нинішнього російського міністра заграничних справ П. Н. Мілюкова — „Рѣчи“, й більша стаття проф. харківського університету і бувш. віцепрезидента Державної Думи Н. Гредескула п. з. „Україна“ в „Рускій Волі“. Пеша стаття замітна для нас передовсім тим, що містить її саме „Рѣчь“, орган серед даних обставин високо офіційний, і що стаття ся — власне редакційна стаття. Стаття ж Н. Гредескула в „Рускій Волі“ — се сильна апольогія українства перед російським громадянством, апольогія, рівню якій ледви чи коли принесла до тепер власне російська преса. З огляду отже на все сказане, з одної й другої статі подяю довші вивірки в перекладі. Вкінці з иншого знов огляду интересна замітка радикального петроградського „Дня“.

„Рѣчь“ про українське питання.

„Рѣчь“ з дня 29. н. ст. марта пише між ин.: Лиш в останнім часі починає в свідомості російського громадянства вивляти ся в своїм значінні питання українське. Блискучо переведена українська маніфестація в Петрограді 12. марта звернула на себе увагу широких верств народу і не можна не зазначити з почутєм глибокого задоволення сего її значіння. Бо питання українське є тепер одним з важніших питань, що стоять перед російською демократією.

Не можна всперечити, що в останні роки і тут, як в усіх инших вищих нашого життя, почали з'являти ся грізні примари, що загрожували великою небезпечкою. Під впливом переслідувань Українців та неприяння основних людських прав українського народу почало втискати ся порижене в нідра російського народу та громадянства. Між нами самими, між окремими членами тої ж самої родини або того ж самого села почало родити ся почуте відчуження, відсутності спільної вітчизни і в останнім році під впливом божевільної політики правительства в переживанні нами добу грізної війни ознаки глибокої внутрішньої порижености ставали все більш помітними і мусіли викликати неспокій у всякого, хто свідомо ставить ся до долі вітчизни. Бо нема жадного національного руху в

Росії, у відношенні до якого старий лад ділав з таким цинізом та рівнодушністю, як до українського руху. З 1876 до 1905 року було заронено часами без жадних винків друкувати щось в українській мові. Від початку сеї війни українська преса була заборонена. До неї примінена була заборона раніше, ніж до німецької мови. Аж до революції українська школа не дозволялась, а навчання на українській мові уважалось злочином.

Перед вільною російською демократією стоїть велике завдання направити лихо, зроблене Росії сими помилками та злочинами. Вона може зробити можливим те, що було неможливим при старім режимі: Загасити полумя розбрату, яке піднесло ся з найглибших глибин нашої держави. У вільній демократичній Росії можуть бути сотворені форки життя, які дадуть можливість повного, широкого та вільного розвитку українського народу при збереженню державної єдності Росії.

Але самої діяльності правительства за мало. Ні один з національних рухів, які розвивають ся тепер в нашій країні і дістануть тепер в вільній Росії можливість розвитку без перешкод, не зачіпає так глибоко ділу російську культуру і не проникає при своїм широкім розвитку так глибоко у зложеної історією лад життя російського громадянства, як рух український. Се позинно зрозуміти російське громадянство і російська громадська думка повинна звернути серйозну увагу на зміни великого культурного значіння, які відбувають ся в його осередку, які лишали ся досі незрозумілими і неусвідомленими у вистарчаючій мірі. Воно — а не лише правительство — мусить активно згладити можливість тертя, утворити необідні форми дружної спільної праці.

Україна.

В „Рускій Волі“ з 27. марта помістив проф. Н. Гредескул велику статтю п. з. „Україна“. Читаємо там:

В неділю відбулась в Петрограді велика українська демонстрація.

Чого хоче Україна, про що вона маніфестує?

Вона хоче волі та простору для свого національного життя. Вона хоче її забезпечення правими інституціями.

Вона хоче, щоб її найдорожше національне майно і скарб: мова не підлягала тям нелюдським обмеженням, яким не підлягала жадна инша мова в Росії; вона хоче шкловити волі для своєї української літератури, для своєї періодичної преси.

Вона хоче, щоб на її території її мова була мовою навчання в школах низших, середних і вищих; вона хоче, щоб на її мові відбувалась управа, судівництво — словом, щоб ся мова охолювала ціле її національне жите.

Нарешті вона хоче забезпечення всього попереднього „автономним“ ладом в складі російської держави; вона хоче бути „автономним“ членом в російській федеративній демократичній республіці.

Якже маємо поставити ся до сих українських жадань? Законні вони, чи незаконні? Корисні чи шкідливі для бутя і добра російської держави?

Не можна не сказати, що ми зачіпаємо тут питання дуже болюче для Українців і дуже сумнівне для російського громадянства.

Українці говорять, що се таке саме окреме національне питання в Росії, як і всі инші, — а Великороси їм на се відповідають, що такого питання цілком нема, що його нарочно вигадують. І коли до тепер під гнітом недавно позаленої урядової системи на всі боки російського життя гострота сеї сутички між українськими національними стремліннями та великоруським їх розумінням в певній мірі затушовувалась, не виступала на зовні, то тепер з наступленням в Росії суверенної волі народу, вона покажеть ся в цілій своїй силі та різкості.

Російське громадянство повинно вдумати ся в се питання, уважно його звязити з усіх боків, — я сказав би: треба зрозуміти нарешті, природу національних стремлінь і т. д.

Треба зрозуміти, що коли ми не бачимо шкоди для російської культури від існування поруч з нею культури французької, англійської, німецької, польської, чеської, сербської, естонської, грузинської і т. д., то якже шкода для неї може бути від розвитку культури найріднішої для нас з цілої славянської родини народу українського?

Ні, кожда національна культура є скарб, є збогачення цілої людськості, а бажати знищення

або спинення розвитку національних культур, се справжній вандалізм, справжнє гарварство.

Говорять, що національний рух на Україні, слабкий, навіть штучний, що його висуват та підтримує лише інтелігенція, але при сїм забувають, що Україна мала свою історію, свою культуру, що її національні сили лише придушені, але зовсім не знищені насильною русифікацією.

Забувають, що є 30 мільонів народна українська маса, котра тепер ціла освітїти ся світлом волі та просвіти. А при таких умовах національний рух неминучий і не до спинення. Він буде аристаті, буде захоплювати маси, буде глибити ся і ширити ся. Предиць коли окрему національну індивідуальність творять півтора мільона Естонців чи Лотишів, то якже її можуть не утворити 30 мільонів Українців? Предиць перетворенє під впливом просвіти, волі і культури етнографічних народних мас в справжній національності — се процес фатальний і неминучий. Дарма його спинювати, ставити йому перепони. І як його будемо селювати в новій вільній Росії... поліційними заборонами, внутрішньою цензурою?

Все питанє значить в тім, чи є у величезної української народної маси творчі сили? Чи здібна вона до оригінальної культурної праці? Та чи можна мати в сїм навіть якийсь сумнів?

Хіба тепер вже не ясно, що Україна має своє окреме духовне обличчє? Що її духовна індивідуальність незвичайно глибока? Хіба її сміх такий самий як у Великоросії? Хіба її слова такі ж як у Поляка?

Ні, Україна й тепер до найвищого ступня індивідуальна. Український гумор такий тонкий і разом з ним такий мужний. Де він є в иншим місці? Український сум, такий „жалібний“ і такий ніжний, хіба він повторюєть ся у якогось иншого народу?

Народне сство України в вищій мірі тонке, розвинуте і оригінальне, і коли я думаю про се, в моїй пам'яті так і спливають національні фарби України, ніжно-жовті та небезно-блакитні... Як гарно вони висловлюють шлу природу і вдачу сеї піаденної союзної країни, де в се веселістю дихає, де „ріки ллють ся чистіше сріблом“.

„День“ про дотеперішню протукраїнську політику.

„День“ з дня 17. марта подає у вигляді передовици „Рѣчи“. При тім подає декілька своїх влучних заміток про дотеперішню протукраїнську політику не тільки всяких гр. Бобринських, Іванових і т. п., але й постуновців типу п. Струве:

Національне питання — пише „День“ — до якого рівнодушно відносила ся досі російська преса, вважаючи його справою академічною, стає тепер як питання біжучої політики, як невідкладна справа. Величезна маніфестація, уряджена українськими партіями тут, у Петрограді, зробила своє.

Далі „День“ цитує статю „Рѣчи“ в українській справі, подану нами на иншім місці і наязуючи до її погляду на русифікаційну політику в Галичині, пише:

Коли згадувати злим словом всіх, що зопсували відносини між Росією та закордонним українством, не можна обмежувати ся Н. Івановим та гр. Бобринським. Їх руйнівна діяльність мала механічний характер. Ще більш небезпечно і шкідливо була та русифікаційна націоналістична проповідь, яку під фірмою постуновости провадив в „Біржевих Ведомостях“ п. Петро Струве.

Офіційний комунікат про прийняте УПР у гр. Клям-Мартинівці і гр. Черніна.

Відень, 27. квітня 1917.

Ц. к. кореспонденційне Бюро оголошує про прийняте УПР у президента міністра і міністра заграничних справ такий комунікат:

Членам парламентарної комісії УПР, які вчора явили ся у гр. Клям-Мартинівці, заявив він, що донесене газет, нібито розширене автономії Галичини має бути заведено перед скликанням парламенту цісарським патентом, не є правдиве. Президент міністрів заявив також, що правительство відносить ся до всіх народів держави, отже й до українського народу, з однаковою прихильністю.

Президія УПР, разом з представниками Союзу визволення України конферувала також

з міністром закордонних справ гр. Черніном. Міністер заявив, що розгляне пропозиції бажано віддасться до них прихильно, особливо-ж зарядити телеграфічно потрібні кроки що-до повернута всіх австрійських Українців, забораних до Росії в характері закладників.

Мілюков про Австро-Угорщину й Царгород.

ЛОНДОН (Пр тел.). „Manchester Quar dian“ подає розмову свого кореспондента з Мілюковим, який сказав, що нове російське правительтво не дістало ніякої офіційної пропозиції, яка могла би творити основу до мирових переговорів.

Про Австро-Угорщину Мілюков сказав, що автономія для Славян, хоч-би й далеко йдуча, не може вдовольнити і тільки їх незалежність може розв'язати цю проблему.

Про Царгород Мілюков сказав: Коли інтернаціоналізація означає свободу торговельної комунікації через проливи, то Росія сим вдовольнить ся, але мусить обставити, щоби проливи були захищені для чужих воєнних кораблів, а се є тільки тоді можливе, коли Росія володіти ме проливами й укріпить їх. На питання, чи се не перешкоджає би залізничному рухові через Царгород на схід, Мілюков відповів: Протилежно би се ухвалою париської конференції, кола б усі народи мали рівне право комунікації на свій ліній. Союзники порозуміли ся в Парижі, що по війні торговельний рух осерединих держав буде підданий утруднюючим постановам. Мілюков думає, що Америка не буде противити ся тому, що Росія має володіти Царгородом, про що союзники вже порозуміли ся в Парижі.

НОВИНКИ.

Львів, 28 цвітня 1917.

— Відзначен команданта УСС. Командант УСС, п. отаман Франц Кікаль відзначений шсарем за хоробре поведене перед ворогом орденю залізної корони III кл. з мечами. Се вже п'яте відзначен п. отам. Кікаля на війні: двояке „Signum Laudis“, військовий хрест за слуги III кл. з воєнною декорациєю, німецький залізний хрест II кл. і найновіше відзначен.

— Генерал майор Шептицький ген. губернатором в Любліні. Урядово доносять: Генерал-губернатор окупованих Австро-Угорщиною російських областей уступив. Його місце займе командант польського легіону генерал майор гр. Шептицький. З нагоди уступлення генерала Кука відбув ся в Любліні праданий бенкет, на яким між іншими промовляв уступаючий генерал губернатор, впеваючи, що Польща остане сусідом Австро-Угорщини та при її злихвіности зросте в могутність. — Яя доносить „Ost“ іменовано командантом депонів на місце гр. Шептицького команданта 3. бригади Жигмонта Зелінського.

— Сустантаційні позички для дітяч. Комітет повітових Рад для евакуаційних справ сповіщає дітяч, що вони одержать сустантаційну позичку хоч їх матки не обняті несприятельською інвазією. Позички такі дає Галицьке воєнне Заведенє кредитове.

— Товариство українських наукових викладів ім. П. Могилы. В неділю 29. с. м. (сьогодні) відбудеть ся в малій залі Музичного Інституту ім. М. Лисенка при вул. Шашкевича відчит п. д-р Стефана Федака під заголовком: „Спомини з дня неволі“. Початок точно о год. 4-ій.

— Виницькі Українці. Як доносить „Київская Мысль“ в дня 13. (26) марта місцеві Українці відбули свої збори. Скрізь живить громадська робота. Все, що лишило ся від старого порядку щезає, суспільність організуєт ся. — Ф. К.

— На чолі відновленого телер загально-російського союзного Союзу який в попередній революції відіграв дуже визначну ролю, стали Семен Мазуренко як голова, і Василь Мазуренко як секретар — обидва свідомі Українці. Семен Мазуренко був і раніше предсідателем Союзу.

— Єпископ Никон. Російські газети подають, що відомий з прихильності до українських вивольних змагань єпископський і красноярський єпископ Никон, якого старе правительтво позбавило було змоги брати участь в працях Державної Думи, буде покликаний засідати в синоді. — Ф. К.

— Загальні збори. Протягуємо членам українського Технічного Товариства, що загальні збори відбудуть ся в неділю дня 29. цвітня с.

р. о год. 9 рано в комнатах Красв. Тов. госп. „Сільський Господар“ у Львові вул. Зіморевича ч. 20 I, пов.

— Великодня збірка при Божім Гробі, уладжена Марійським товариством Пань у Львові в церквах св. Юра, Преображенській, Семінарській і Волоській, принесла 822 К 88 с. а іменно: в церкві св. Юра 323 К 8 с., в церкві Семінарській 200 К 18 с., в церкві Преображенській 218 К., в церкві Волоській 81 К 62 с. Крім сього зібрано в Волоській церкві в Великодній Понеділок 62 К 32 с. Гроші сі передало Комітетови для виселенія. Урава Марійського товариства складає шире Спаібіг Впр. урядом парохіальним і Впр. ректорови духовної семінарії за ласкавий дозвіл на квесту, як рівнож всім Ва. паням, котрі трудили ся при збірці.

— В справі звільнячих від військової служби о голошує міністерство красвої оборони: Звільнене всіх хвилево звільнячих, що підпадають під оповіщенє з дня 5. цвітня 1917 р., котрих речинєць звільнення кінчить ся в часі переведеня контролі, о скілько ари нагоді зголошеня прошено о продовженє звільнення, продовжить ся на час, о який прощено, хіба що дотичні особи дістали би між тим повідомленє, що просьбу полагоджено відмовно, або, що знесенє звільненє відносить ся як до гажистів так і до жовнірів, без огляду на те, чи ходить о обо в'язаних до військової служби, чи о обов'язаних до загального ополченя. Вимок становлять тільки ті хвилево звільнені, котрі мають припорученє, щоби по ульній звільненя ставили ся безпроблочно на службовім становищі в армії в полі. Збірне продовженє звільнення відносить ся також до сих осіб, яких речинєць звільнення мину шє перед зголошуванєм, зарядженім наведеним оловіщенєм, о скілько на підставі внесенї на час просьби о продовженє звільнення одержали дозвіл ждати на рішенє; уважаєт ся їх як особи даві звільнені, коли просьбу о продовженє звільнення внесено на ново при на годі зголошеня. Звертаєт ся одначе виразно увагу, що збірне звільненє не відносить ся до осіб, що до яких внесено що йно просьбу о нове звільненє. Таким особам в випадках гідних уваженя можна удалити тільки індивідуального дозволу ждати на рішенє по думці обов'язуючих доси присяців.

ОПОВІСТКИ.

Неділя, 2 цвітня 1917.

Нивт: греко-кат.: 2 Н по Вел. — римо-кат.: 3 Н по В.

Зактра: греко-кат.: Самеона — римо-кат.: Катерина.

Появтра: греко-кат.: Івана пр. — римо-кат.: Фалпа і Як.

Український Народний Театр Т-ва „Бесіда“ у Львові під управою Н. Рубчакової. Саля Т-ва м. Лисенка при вул. Шашкевича ч. 5.

В суботу, дня 28. цвітня „Панна Штукарка“ комедія на 3 дії А. Володського.

В неділю, дня 29. цвітня „Дай серцю волю, заведе в неволю“ народна драма на 5 дії М. Кропивницького.

Білету раніше набути можна в „Народній Торговлі“, в день представлення при касі від год. 5. п. п. Початок о год. 7½ вечером. 2-2

Приготовляючий дво зглядю тримісячний курс до Іої клася розпочнєть ся заходом кружка У П. Т. в Яворові дня 1. мая с. р. Зголошувати ся в дирекції української гімназії. Просить ся Вл. патріотів в повіті о поміч в сій справі. 212 3-3

ВОЄННІ КОМУНІКАТИ.

АВСТРО-УГОРСЬКОГО ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ

з дня 28. цвітня 1917.

Не було нічого важного.

Заст. шефа ген. штабу Ф. Геффер.

НІМЕЦЬКОГО ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ

з дня 28. цвітня 1917.

ЗАХІДНИЙ ТЕРЕН ВІЙНИ.

Група ки. Руврехта: На обох берегах Скарпи ворог далі сильно острілював наші становища і терен за нами. Ми поборювали англійські батерії з замітним успіхом. Коло Мон

ші вчора перед полунаєм зломано перед нашими лініями кілька ворожих наступів, при чім ворог потерів значні втрати.

Нині досвіта огнева боротьба від Льво до Кан прийняла як найбільшу завзятість. По безупиннім огни коротко потім майже на цілїм фронті розгоріла ся ново битва піхоти.

Група війск німецького наступника престоло: Положенє при значнім огни остало незмінне. Коло Брей не вдал ся французський наступ. Коло хутора Іртебіск в часі успішного відбиваня ворожих відділів, які пішли до приступу, забрано ім ряд бранців і маш. крісів. На Брімон і на північ від Ренс ворожі звідні наступи не мали успіху.

СХІДНИЙ ТЕРЕН ВІЙНИ.

З приводу значної діяльності рос. артилерії близько побережя, на захід від Луцка, над Золотою Липою, Нарайкою і Пудкою був також наш огонь в сих областях сильніший. По воздушнім бою російський летун впав за нашими лініями.

БАЛКАНСЬКИЙ ТЕРЕН ВІЙНИ.

В горах падав дощ і сніг. Діяльність боєва була незначна.

Перший квартирмайстер ген. Любичев.

Оголошення.

Студент прав пошукує на селі занятя (сепаратив громад і т. н.) 250 лекцій. — Зголошеня з усімама до Адміністрації під „Студент“. 256 2-3

Учительки

до 2 дітей з нормальних шкіл потребує сейчас. Зголошеня листовно під: Уряд парохіальний в Морохіві п. Мокре ad Загіре. 269 2-3

Дня 17. мая 1917. відбудуть ся в льокалі „Руської Каси“ в Рогатині

(гр.-кат. приходство), о годині 12. в полудне

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

членів тогож товариства. — Порядок денний: Відчитанє протоколу з послідних загальних зборів.

Звіт і замкненє рахунків Дирекції того Товариства за роки 1914, 1915, 1916.

Розділ зиску.

Вибір членів Ради надзираючої.

Вибір і затверженє Дирекції.

Внесєня членів.

Наколи би в означеній годині не явило ся приписанє число членів, збори відбудуть ся того самого дня і з тим самим порядком денним о годині 2. з полудня, без огляду на число членів.

РАДА НАДЗИРАЮЧА.

271 2-3

ДУЖЕ ВАЖНЕ! Хто хоче без учителя научити ся по німецьки, нехай замовить собі сейчас

Українсько-німецький САМОУЧОК

укладу О. СОЛТИСА (3-є виданє). Ціна 1 К 40 с. з почтовою оплатою 1 К 60 с. (10 штурк 13 К 80 с. 25 штурк 30 К 80 с. вже оплачено). Виславє ся лише за готівку. Замовленя і гроші проку 2 прислати на адресу: 7-10

А. ОНПІШ, Львів, вул. Кадецька ч. 4.

УВАГА: Сей самоучок уложений після випробованя вже способом научаня і важне і для учителя уділюючих початків німецької мови, як також учеників przygotowуєчих ся до вступних іспитів.

70 8-10

Цибуля наїсне — збір 1916 — злізна до кильченя 1 кг. 80 корон

Димка дрібна околє 700 шт. 1 кг. 10 кор.

І. БОРИС

ПЕРЕМИШЛЬ.

При замовленю належить переслати половину задатку. 270 1-6